

Değişen Kırsal Ekonomi

Değişen Kırsal Ekonomi

Tarımda meydana gelen değişim, geçtiğimiz yüzyıl boyunca kırsal ekonomide meydana gelen değişimin öyküsünün yalnızca bir yarısını oluşturur. Ormancılık, balıkçılık, madencilik ve taşocakçılığı gibi geleneksel kırsal kesim ekonomik faaliyetleri işgücü kaybeden aktiviteler olarak değerlendirilmelidir.

Buna karşılık imalat sanayi, turizm ve hizmet sektörü, kırsal alanlarda istihdamın veya iş alanının yükseldiği ekonomik uğraşlar olmuştur.

- 1969-1997 yılları arasında ABD'nin kırsal bölgelerinde tarımda yaklaşık 750.000 iş kaybı olurken, imalat sanayinde 827.000'in üzerinde yeni iş olanağı ortaya çıkmıştır.
- 1992 yılı verilerine göre;
  - *Kanada'nın kırsal kesiminde çalışan her 10 kişiden 6'sı;*
  - *Fransa'da kırsal işgücününün yarısı*
  - *İngiltere'nin kırsal kesiminde çalışan her 10 kişiden 7'si hizmet sektöründe çalışmaktadır.*

Değişen Kırsal Ekonomi

Doğal çevrenin kullanımına ve birincil (Primer) sektöre dayalı olan kırsal ekonomideki denge, ikincil (endüstri) ve üçüncül (hizmet) sektörlerine kaymış olup, bu durum yerelden küresel ölçeğe kadar birbirine bağlı olarak gerçekleşen bir dizi sürecin bir ürünü veya sonucudur.

Bunda;

- *Küresel ticaretin liberalleşmesi*
- *Küresel ekonomideki yeniden yapılanma*
- *Kırsal alanlarda eğitim düzeyinin yükselmesi*
- *Kırsal altyapının gelişmesi*
- *Teknolojik avantajlar*

gibi etkenler önemli rol oynamaktadır.

Değişen Kırsal Ekonomi

Kırsal alanların göreceli pozisyonunu değiştiren bu faktörler, gelişmiş kapitalizm çerçevesinde ekonomik faaliyetlerin farklı biçimlerini kullanarak veya kârlarını maksimize etmek için mekansal eşitsizliği kullanarak bütünüyle kırsal alanlardaki işgücünün dağılımını etkilemiştir.

Tarihsel olarak kaynak kapitalizminin gelişmesinde;

- *Doğal kaynaklara erişilebilirliğin yarattığı fırsatlar*
  - *Toprak mülkiyeti ve istihdam yapıları*
- etkili olmuştur.

Değişen Kırsal Ekonomi

Son zamanlarda kırsal alanlardaki;

- *Daha düşük arazi fiyatları*
- *Daha düşük ücretler*
- *Düşük vergiler*
- *Gelişme için yeşil alanların varlığı*
- *Estetik bakımdan daha yüksek kaliteli bir çevrenin varlığı*

gibi nedenlere bağlı olarak, kırsal alanlara yapılan yatırımlar daha çekici hale gelmiştir.

Bununla birlikte, aynı derecede kırsal alanlar, küresel ölçekte büyük istihdam kaynağı olan fabrikalarla, gelişmekte olan ülkelerdeki düşük ücret ekonomileri ile rekabet etmek zorundadır.

**Ormancılık, Balıkçılık ve Madencilik:
*Birincil Sektörün Dalgalanan Zenginlikleri***

Değişen Kırsal Ekonomi

20. yüzyılın birinci yarısı boyunca kırsal ekonomilerde üstün durumda olan tarım, kimi yerlerde yerel üstünlüğü olan ormancılık, balıkçılık, madencilik ve taş ocaklığı ile rekabet halindeydi. Sıklıkla bu sektörler yatırımlar, mülkiyet ve istihdam gibi konularda birbirleriyle ilişki halindeydi. Örneğin kırsal alanlarda yaşayanlar işgücünü mevsim koşulları çerçevesinde madencilik ve tarım veya ormancılık ve tarım şeklinde ikiye bölmüş durumdaydılar. Bazı alanlarda ise kırsal kesimde yaşayanlar ise tarımsal faaliyetlerden daha fazla gelir getirdiği için bu ekonomik aktivitelerden birinde çalışmayı tercih etmişlerdi. Bu sektörlerde istihdam düştüğünde bir bütün olarak kırsal alanlarda çok az etkisi olmuştur. Bazen de nispeten refah düzeyi yüksek olan kırsal alanlarda ise istihdamın bu sektörlerdeki düşüşü aşırı yoksunluk cepleri oluşturarak olumsuz bir sonuç yaratmıştır. Bazı ülke ve bölgelerde sözü edilen endüstriler bütünüyle ortadan kalkmıştır. Örneğin GB İngiltere'de Cornwall'da tarihi 2000 yıl geriye giden ve 19.yüzyıl sonunda 50.000 kişinin çalıştığı kalay madeni 1998 yılında kapanmıştır.

Değişen Kırsal Ekonomi

Başka bölgelerde madencilik, ormancılık ve balıkçılık faaliyetlerinde istihdam giderek daha insanın çalışabileceği ölçülerde sınırlandırılmış ve egemen olan iş alanındaki istihdam azalmıştır. Kanada'da 1976 yılında 80 kırsal topluluğun yaşadığı idari alanda, işgücünün:

- %30'u ormancılık veya ağaç işleri ile ilgili işlerde
- %54'ü madencilikte
- %38'i balıkçılık alanında çalışmaktaydı.

Sonrasındaki 10 yıl içinde ormancılık ve balıkçılık sektöründeki faaliyetlerde ekonomik olarak bir türbülans yaşanmıştır.

Kanada'da Kırsal Alanlarda İstihdamdaki Daralma

ORMANCILIK	Çalışan Sayısı
1980	>300.000
1982	260.000

Kanada'da Kırsal Alanlarda İstihdamdaki Daralma

1982 yılında madencilikte bir durgunluk başlamış ve Labrador'daki iki maden kasabası madenlerin kapanması sonucu neredeyse tümüyle ortadan kalkma aşamasına gelmiştir.

Kanada'da Kırsal Alanlarda İstihdamdaki Daralma

Yerleşim Yeri	Yıl	Nüfus
Schefferville	1976	3.500
	1986	320
Gagnon	1976	3.400
	1986	5

Kanada'daki 172 Kırsal Toplulukta Başlıca İş Alanlarındaki İşgücü Oranları (%)

BALIKÇILIK TOPLUMLARI			
	1976	1981	1986
>30	38	33	34
15-29	0	5	4
<15	0	0	0

Kanada'daki 172 Kırsal Toplulukta Başlıca İş Alanlarındaki İşgücü Oranları (%)

MADENCİLİK TOPLUMLARI

	1976	1981	1986
>30	54	42	24
15-29	0	11	22
<15	0	1	8

Kanada'daki 172 Kırsal Toplulukta Başlıca İş Alanlarındaki İşgücü Oranları (%)

AĞAÇ İŞLERİYLE İLGİLİ TOPLUMLAR

	1976	1981	1986
>30	80	52	37
15-29	0	27	40
<15	0	1	3

İmalat Sanayi

İmalat Sanayi

Nasıl ki tarım ve ormancılık kırsal alanlarla özdeşse sanayi de kentsel alanlarla özdeş bir özellik taşır. Kentsel alanlardaki sanayiye ilişkin de herkesin kafasında yaygın bir imaj vardır. İmalat sanayinin uzun geçmişinde, kırsal alanlarda, küçük kasabalarda, özellikle tarımsal, balık ve ağaç işleri ile sanayi üretiminin varlığı bilinmektedir. Ancak gelişmiş ülkelerde özellikle 20. yüzyılın sonlarında kentlerdeki sanayi üretimi ve istihdamın kentlerden kırsal alanlara kaydığı da görülmektedir. 1960-1991 yılları arasında, İngiltere, İskoçya ve Galler'in kırsal alanları imalat sanayinde yaklaşık olarak çeyrek milyona yakın net iş olanağı sağlamıştır. Buna karşılık diğer alanlarda istihdamda daralma olmuştur. Benzer şekilde ABD'de kırsal alanlarda imalat sanayinde 1960-1980 yılları arasında istihdam %47 oranında artmıştır. Fransa'da kırsal alanlar imalat sanayinde önemli istihdam alanları olarak dikkati çekmektedir. Tabii ki burada unutulmaması gereken halen imalat sanayinde kentsel alanların önemli bir yeri ve işlevinin olduğudur.

İmalat Sanayi

İngiltere, İskoçya ve Galler'de Sanayi Üretiminde İstihdamdaki Net Değişim (1960-1991)

	İş Sayısı
Londra	-979,000
Birleşik kentler	-1,392,000
Bağımsız kentler	-631,000
Büyük kasabalar	-388,000
Küçük kasabalar	-284,000
Kırsal alanlar	+238,000
İngiltere, İskoçya ve Galler Toplamı	-3,443,000

Kaynakça

- AYSAN, A.F., DUMLUDAĞ, D. (Eds.) 2014. Kalkınmada Yeni Yaklaşımlar, İmge Kitabevi, Ankara.
- BAKIRCI, M. 2007. Kırsal Kalkınma: Kavramlar, Politikalar, Uygulamalar, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- CEYLAN, S. 2019. Kırsal Alanların Yeniden Yapılanmasında İkinci Konutların Etkisi: Pelitköy (Burhaniye) Örneği, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Beşeri ve İktisadi Coğrafya Bilim Dalı, Doktora Tezi (Yayımlanmamış), Ankara.
- GERAY, C. 2011. *Kırsal Gelişme Politikaları*, Phoenix Yayınevi, Ankara.
- GİRGİN, İ. 2008. *Kırsal Altyapı*, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayın No:1562, Ankara.
- GÜNAYDIN, G. 2010. Tarım ve Kırsallıkta Dönüşüm: Politika Transferi Süreci/AB ve Türkiye, Tan Kitabevi Yayınları, Ankara.
- HILL, M. 2003. *Rural Settlement and The Urban Impact on the Countryside*. Hodder & Stoughton, London.
- MORRIS, J., BAILEY, A., TURNER, R.K., BATEMAN, I.J. (eds). 2001. *Rural Planning and Management*. Edward Elgar Publishing, Glos, UK.
- MOSELEY, M. 2003. *Rural Development: Principles and Practice*. Sage Publications.
- SHEPHERD, A. 1998. *Sustainable Rural Development*. Palgrave, New York.
- SINGH, S. & SINHA. S.P. *Strategies for Sustainable Rural Development*. Deep&Deep, New Delhi.

Kaynakça

- TEKELİ, İ. 2011. *Anadolu'da Yerleşme Sistemi ve Yerleşme Tarihleri*, Tarih ve Yurt Vakfı yayınları, İstanbul.
- TEKELİ, İ. 2016. Dünyada ve Türkiye'de Kent-Kır Karşılığı Yok Olurken Yerleşmeler İçin Temsil Sorunları ve Strateji Önerileri, İdealkent Yayınları, Ankara.
- TOLUN-DENKER, B. 1977. *Yerleşme Coğrafyası: Kır Yerleşmeleri*, İstanbul Üniversitesi Yayınları No:2275, Coğrafya Enstitüsü Yayınları No:98, İstanbul.
- TUNÇDİLEK, N. 1978. *Türkiye'nin Kır Potansiyeli ve Sorunları*, İstanbul Üniversitesi yayınları No:2364, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. 2015. *Ekonomik Coğrafya: Kalkınma ve Küreselleşme*. Çantay Kitabevi, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. ÖZGÜÇ, N. 2015. *Beşeri Coğrafya – İnsan, Kültür, Mekan*, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- TÜRKİYE ÇEVRE VAKFI. 1997. *Türkiye'nin Tarım Politikası ve Çevre*. Ankara.
- TÜRKİYE İŞ BANKASI. 1999. *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, İstanbul.
- WOODS, M. 2005. *Rural Geography*, SAGE, London.